

Programul Operațional Competitivitate 2014 – 2020 - sinteză -

PO Competitivitate susține investiții menite să răspundă nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității economice, în special în ceea ce privește (a) sprijinul insuficient pentru cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) și (b) infrastructura subdezvoltată de TIC și implicit servicii slab dezvoltate, poziționându-se astfel ca un factor generator de intervenții orizontale în economie și societate, de natură să antreneze creștere și sustenabilitate.

Alăturarea celor doi vectori – **Cercetare-Dezvoltare-Inovare și Tehnologia Informației și a Comunicațiilor** – în cadrul aceluiași program operațional este justificată strategic de rolul multiplicator al acestor domenii și de sprijinul direct prin care acestea contribuie la obiectivele de specializare inteligentă și promovează noi oportunități de creștere, în special într-un număr limitat de domenii prioritare concentrate pe avantajele comparative ale României.

Investițiile **dedicate consolidării cercetării, dezvoltării tehnologice și a inovării** ale PO Competitivitate le continuă pe cele începute în perioada 2007-2013, ale căror rezultate deja încep să devină vizibile, dar sunt mai mult orientate către implicarea sectorului privat în activități de CDI, stimularea parteneriatelor între sistemul public de cercetare și actorii privați, orientarea către piață și transferul tehnologic și o mai mare expunere a cercetării românești pe plan internațional. Proiecte majore, precum Extreme Light Infrastructure - Nuclear Physics (ELI-NP) sau Centrul Internațional de Studii Avansate privind Sistemele Fluviu-Deltă-Mare (DANUBIUS – RI) vor fi de asemenea finanțate prin PO Competitivitate.

Îmbunătățirea accesului, a utilizării și creșterea calității TIC se va realiza prin intervenții orizontale în sectorul privat și în procesele de guvernare, în special prin promovarea unei abordări a serviciilor publice electronice centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor (Life Events). Totodată, sunt promovate măsuri de îmbunătățire a infrastructurii specifice TIC pentru educație, incluziune, sănătate și cultură, sunt încurajate investițiile în e-comerț și dezvoltarea inovării prin clustere/poli TIC și este finanțată dezvoltarea infrastructurii din ceea ce privește Accesul și Rețelele de Generație Viitoare (NGA/NGN), ca fiind unul dintre obiectivele-cheie de performanță pentru punerea în aplicare a Agendei Digitale.

Competitivitate și CDI

În conformitate cu obiectivele Strategiei UE 2020, România și-a asumat o țintă de 2% din PIB pentru finanțarea CDI (1% din PIB cheltuieli publice și 1% din PIB cheltuieli din surse private). Având în vedere că, în anul 2011, România a investit în CDI doar 0,48% din PIB, 80% din investiții fiind realizate de către sectorul public, atingerea țintei de 2% este un obiectiv ambițios. Există totuși premisele necesare atingerii țintei asumate, printr-un mixt de politici și prin prioritizare și concentrare tematică, în domeniile prioritare economice și sociale, în care România are cea mai mare nevoie/cerere de astfel de activități.

Sectorul privat - în 2011, sectorul privat din România a investit numai 825 de milioane lei în CD, 17,1% din totalul investițiilor în cercetare. Între 2007 și 2011, creșterea cheltuielilor pentru CD în sectorul privat a fost de numai 11,8%, puțin peste o treime din procentul total de creștere a cheltuielilor pentru CD.

Dincolo de factorii structurali s-au identificat și alți factori care limitează investițiile private în cercetare și inovare:

- lipsa capitalului de risc în general, dar în mod special absența capitalului de risc sub formă de fonduri dedicate inovațiilor tehnologice rezultate din activități de CD;
- reducerea sprijinului public național acordat activităților de CDI începând din 2009;
- complexitatea regulilor de acces la finanțare și implementarea proiectelor de CDI cu sprijin public;
- scăderea numărului de angajați în domeniul CD în sectorul privat;
- multe din companiile cu capital străin nu includ activități de cercetare în operațiunile lor din România;
- conexiuni reduse între învățământul superior și CD din sectorul privat din România, ca și slaba aplicabilitate practică a rezultatelor cercetării generate de sectorul public;
- costul ridicat al înregistrării brevetelor la nivel european, instituțiile românești fiind obligate să le înregistreze numai la nivel național.

Potențialul de inovare al companiilor este strâns legat de structura economică a României, astfel încât peste 56,4 % dintre companiile mari (care reprezintă 0,4% din totalul companiilor) sunt active din punct de vedere al inovării, în timp ce doar 38,7% dintre companiile mijlocii și doar 27,5% dintre companiile mici sunt active din punct de vedere al inovării.

Sectorul public - mediul de lucru în institutele de cercetare și în instituțiile de învățământ superior din România este caracterizat prin fragmentare, calitate neunitară, standardizare excesivă, utilizare ineficientă a resurselor, precum și prin lipsa unei strategii de dezvoltare intensivă a instituțiilor de cercetare. Aproximativ 250 de entități publice de CD sunt astăzi operaționale. Ele acoperă multe subdomenii și nișe științifice și generează astfel, uneori, redundanță și duplicare în sistem.

Deși dinamica producției științifice s-a schimbat semnificativ, legăturile dintre învățământ, cercetare și sectorul economic rămân în continuare slabe, rezultatul fiind că puține idei sunt transferate și comercializate. Activitatea de colaborare tinde să se realizeze între instituțiile de CD și marile companii, participarea IMM-urilor fiind limitată.

În ceea ce privește **resursa umană**, România are procentul cel mai mic de personal de CD raportat la procentul total de angajați (0,4 % în 2010), ceea ce reprezintă un sfert din media UE. În privința distribuției în teritoriu, doar regiunea București-Ilfov se apropie de media de 1,7 % din UE.

Direcții de acțiune

Având în vedere situația prezentată mai sus, **stimularea dezvoltării capacităților și infrastructurii CDI (publice și private) determinată de cererea de cercetare este văzută**

ca o necesitate. Promovarea cercetării private va fi prioritară, vizând, printre altele, și revizuirea cadrului juridic care reglementează drepturile de proprietate intelectuală, cu scopul de a crește comercializarea cercetării.

De asemenea, **capacitatea de CDI a instituțiilor din România de a se integra în mod eficient în rețelele europene și internaționale trebuie să fie consolidată.** Sunt necesare eforturi paralele de creștere a capacității administrative și pentru a eficientiza guvernarea sectorială. În acest sens, este nevoie de cooperare cu universitățile pentru a orienta cercetători calificați către sectoarele prioritare și instituțiile de CDI.

Direcțiile principale de investiții în CDI avute în vedere prin POC se referă la **creșterea cercetării CDI private**, cu scopul de a stimula inovarea la nivelul operatorilor economici, **sprijinirea infrastructurilor de CD și a capacității de a dezvolta centre de excelență, bazate pe clustere de competitivitate existente sau viitoare și conectate cu centre de CDI în cadrul unor poli de creștere**, precum și **promovarea unui mediu favorabil inovării în mediul de afaceri, prin dezvoltarea de produse și servicii, transfer tehnologic, crearea de rețele și clustere.**

În acest context, Axa 1 - CDI din POC va sprijini în special prioritățile de specializare inteligentă, precum și prioritățile cu relevanță publică, mai ales în ceea ce privește apropierea sectorului public de piață, corelându-se astfel cu intervențiile finanțate la nivel național, mai ales prin Planul Național de CDI.

Următoarele domenii de specializare inteligentă au fost identificate în cadrul Strategiei Naționale de Cercetare Inovare 2014-2020 și vor fi susținute prin POC:

- bioeconomie.**
- tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate.**
- energie, mediu și schimbări climatice.**
- eco-nano-tehnologii și materiale avansate.**

POC va sprijini, de asemenea, **CDI pentru Sănătate**, un sector de interes național pentru România. În corelare cu prevederile Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020 (SNS), în vedere dezvoltarea de poli de excelență/structuri instituționale competitive pe piața cercetării din domeniu, integrarea componentelor de cercetare-inovare în lanțul valoric și stimularea inițiativelor private în domeniul cercetării care să răspundă creșterii accesului la serviciile de sănătate.

Competitivitate si TIC

Agenda Digitală pentru Europa subliniază importanța conectivității în bandă largă pentru creștere și inovare europeană și pentru incluziunea socială și ocuparea forței de muncă. Aceasta stabilește obiective ambițioase de acoperire și de viteză și solicită statelor membre să ia măsuri, inclusiv dispoziții legislative, pentru a facilita investițiile în bandă largă. Obiectivele Agendei Digitale și poziția actuală a României față de aceste obiective este prezentată în tabelul de mai jos. Se poate observa că România înregistrează diferențe semnificative în comparație cu obiectivele UE în ceea ce privește rețelele și accesul în bandă largă (NGA/NGN), utilizarea generală a internetului și alfabetizarea digitală, reflectate în deficite semnificative în utilizarea e-comerț de întreprinderi și cetățeni.

Direcții de acțiune

Așa cum este stabilit în Strategia Națională Agenda Digitală pentru România (SNADR), investițiile în TIC trebuie să contribuie la îndeplinirea obiectivelor generale care asigură competitivitatea economică și îmbunătățirea nivelului de trai pentru cetățeni. POC vizează patru domenii principale pentru dezvoltarea TIC: a) e-guvernare, interoperabilitate, securitate informatică, cloud computing și social media, b) TIC în educație, incluziune, sănătate și cultură, c) e-Comerț, inovare în TIC și d) Infrastructura de bandă largă și servicii digitale.

Domeniile de mai sus sunt în linie cu cele sugerate în Documentul de poziție al CE: (1) extinderea dezvoltării infrastructurii în bandă largă și lansarea rețelelor de mare viteză și (2) dezvoltarea de produse și servicii TIC (e-learning, e-sănătate, e-cultură) și aplicații de afaceri (e-commerce) și a cererii de TIC. Implementarea strategiei utilizând principii de tipul e-guvernare 2.0, care să răspundă direct nevoilor IMM-urilor și ale cetățenilor și care să propună servicii publice disponibile în mediul online (nu sub forma de nomenclatoare birocratice, ci sub formă intuitivă de afaceri sau de evenimente de viață) va fi susținută și prin POC. Strategia își propune ca un număr de 36 de astfel de evenimente care implică utilizarea serviciilor publice să fie acoperite în mediul online (nivel sofisticare IV).

Evenimente de viață selectate în cadrul SNADR

1	Cum sa incepi o afacere	1 9	Accidente de munca si incapacitate de munca
2	Vanzarea sau cumpararea afacerii	2 0	Pensionare
3	Modificari in functionarea afacerii	2 1	Inscrierea alocatiei pentru persoane cu handicap
4	Obtinerea de surse de finantare	2 2	Programarea unui consult medical intr-un spital
5	Obținerea de garanții pentru întreprinderi	2 3	Nastere
6	Faliment	2 4	Casatorie
7	Lichidare	2 5	Divort
8	Transfer de proprietate	2 6	Deces
9	Obtinerea permisului de conducere auto	2 7	Obtinerea indemnizatiei de crestere a copilului
10	Constituirea contractelor	2 8	Eliberarea actelor de identitate
11	Votarea	2 9	Adoptii
12	Asigurarea viitorului personal	3 0	Clase primare/Liceu/Universitati
13	Inregistrarea pentru plata taxelor	3 1	Emigrare in Romania

1 4	Inregistrarea unui autovehicul	3 2	Obtinerea cetateniei
1 5	Cumpararea/Inchirierea unei case	3 3	Ghiduri si informatii de calatorie
1 6	Inscrierea la biblioteca	3 4	Obtinerea unei vize
1 7	Cautarea unei slujbe	3 5	Obtinerea unui pasaport
1 8	Pierderea locului de munca	3 6	Denuntarea unei ilegalitati

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
Axa Prioritară 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor		
1.1. Promovarea investițiilor în C&I, dezvoltarea de legături și sinergii între întreprinderi, centrele de cercetare și dezvoltare și învățământul superior, în special promovarea investițiilor în dezvoltarea de produse și de servicii, transferul de tehnologii, inovarea socială, ecoinovarea și aplicațiile de servicii publice, stimularea cererii, crearea de rețele și de grupuri și inovarea deschisă prin specializarea inteligentă, precum și sprijinirea activităților de cercetare tehnologică și aplicată, liniilor pilot, acțiunilor de validare precoce a produselor, capacităților de producție avansate și de primă producție, în special în domeniul tehnologiilor generice esențiale și difuzării tehnologiilor de uz general	<p><u>OS 1.1</u> Creșterea capacității de CDI în domeniile de specializare inteligentă și în sănătate</p>	<p>Acțiunea 1.1.1: Mari infrastructuri de CD</p> <p>Acțiunea 1.1.2: Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale</p>
	<p><u>OS 1.2</u> Creșterea participării românești în cercetarea la nivelul UE</p>	<p>Acțiunea 1.1.3 Crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale programului-cadru ORIZONT 2020 al Uniunii Europene și alte programe CDI internaționale</p> <p>Acțiunea 1.1.4 Atragerea de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității CD</p>
1.2. Îmbunătățirea infrastructurilor de cercetare și inovare (C&I) și a capacităților pentru a dezvolta excelența în materie de C&I și promovarea centrelor de competență, în special a celor de interes european, prin conectarea acestora cu	<p><u>OS 1.3</u> Creșterea investițiilor private în CDI</p>	<p>Acțiunea 1.2.1: Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI derulate de întreprinderi individual sau în parteneriat cu institutele de CD și universități, în scopul inovării de procese și de produse în sectoarele economice care prezintă potențial de creștere</p>
		<p>Acțiunea 1.2.2: Instrumente de creditare și măsuri de</p>

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
Axa Prioritară 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor		
<i>structuri existente sau emergente de clusterizare care urmăresc inovarea și dezvoltarea economică, într-un mod care răspunde nevoilor de dezvoltare în care sunt interesate comunitățile în care acestea se dezvoltă</i>		capital de risc în favoarea IMM-urilor inovative și a organizațiilor de cercetare care răspund cererilor de piață
	<u>OS 1.4</u> Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI între mediul public de cercetare și cel privat	Acțiunea 1.2.3: Parteneriate pentru transfer de cunoștințe (Knowledge Transfer Partnerships)

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
Axa Prioritară 2 - Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă		
<i>2.1. Extinderea conexiunii în bandă largă și difuzarea rețelelor de mare viteză, precum și sprijinirea adoptării tehnologiilor emergente și a rețelelor pentru economia digitală;; incluziune digitală, cultură online și e-sănătate</i>	<u>OS 2.1</u> Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză	Acțiunea 2.1.1 Îmbunătățirea infrastructurii în bandă largă și a accesului la internet
<i>2.2. Dezvoltarea produselor și serviciilor TIC, a comerțului</i>	<u>OS 2.2</u> Creșterea contribuției sectorului TIC	Acțiunea 2.2.1 Sprijinirea creșterii valorii adăugate generate de sectorul TIC și a inovării în domeniu prin dezvoltarea de clustere

Priorități de investiții	Obiective specifice	Acțiuni
<i>electronic și a cererii de TIC;</i>	pentru competitivitatea economică	Acțiunea 2.2.2 Sprijinirea utilizării TIC pentru dezvoltarea afacerilor, în special a cadrului de derulare a comerțului electronic
<i>2.3. Consolidarea aplicațiilor TIC pentru guvernare electronică, e-learning</i>	<u>OS 2.3</u> Creșterea utilizării sistemelor de e-guvernare	Acțiunea 2.3.1 Consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare tip 2.0 centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, dezvoltarea cloud computing guvernamental și a comunicării media sociale, a Open Data și Big Data
	<u>OS 2.4</u> Creșterea gradului de utilizare a Internetului	Acțiunea 2.3.2 Asigurarea securității cibernetice a sistemelor TIC și a rețelelor informatice Acțiunea 2.3.3 Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură